

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Decizie pentru respingerea sesizării
unui grup de deputați în Parlament

din 03.03.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.48/7 din 18.03.2003

* * *

Curtea Constituțională în componența:

Victor PUȘCAȘ	- președinte
Mircea IUGA	- judecător-raportor
Constantin LOZOVANU	- judecător
Dumitru PULBERE	- judecător-raportor
Elena SAFALERU	- judecător
Ion VASILATI	- judecător

cu participarea grefierului Maia Țurcan, examinînd în prealabil, în conformitate cu art.44 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea unui grup de deputați în care se contestă constituționalitatea respingerii de către Parlament a proiectului Hotărîrii Parlamentului nr.2946 din 26 decembrie 2002 "Cu privire la desfășurarea Referendumului republican legislativ",

Curtea Constituțională

a constatat:

La 7 februarie 2003 deputații în Parlament Mihai Petrache, Dumitru Braghîș, Vladimir Cociorvă și Ion Guțu au sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității respingerii de către Parlament a proiectului Hotărîrii Parlamentului nr.2946 din 26 decembrie 2002 "Cu privire la desfășurarea Referendumului republican legislativ".

După cum rezultă din materialele anexate la sesizare, în cadrul ședinței în plen din 26 decembrie 2002 Parlamentul a examinat Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr.1960 din 29 iulie 2002 "Cu privire la inițierea Referendumului republican legislativ privind modificarea Codului electoral", raportul Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, precum și proiectul Hotărîrii Parlamentului nr.2946 "Cu privire la desfășurarea Referendumului republican legislativ".

În opinia autorilor sesizării, respingerea de către Parlament a proiectului Hotărîrii nr.2946 înseamnă respingerea inițiativei populare de desfășurare a Referendumului republican legislativ și deci contravine dispozițiilor constituționale, cuprinse în art.39 alin.(1) din Constituție.

Examinînd sesizarea, Curtea Constituțională consideră că ea nu poate fi acceptată spre examinare în fond pentru următoarele considerente:

Potrivit art.134 și 135 alin.(1) din Constituție, art.31 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(3), art.6 alin.(1) și (2) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională, fiind unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, examinează numai chestiuni ce țin de competența sa, în exclusivitate probleme de drept, exercită la sesizare controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Astfel, în temeiul dispozițiilor constituționale și legale, Curtea Constituțională relevă că pot fi supuse controlului constituționalității actele normative în vigoare enumerate în art.135 din Constituție.

Potrivit prevederilor art.39 din Codul jurisdicției

constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă obiectul și cerințele sesizării, împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

Din conținutul sesizării rezultă că autorii ei solicită examinarea unui act normativ inexistent. Examinînd proiectul de hotărîre, Parlamentul nu și-a expus opinia asupra chestiunilor abordate în proiect și nu a emis un act juridic despre respingerea lui.

Curtea Constituțională apreciază că sesizarea este lipsită de obiect, contravine cerințelor art.39 din Codul jurisdicției constituționale și urmează a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, conducîndu-se după prevederile art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.40 alin.(3) art.61 alin.(3) și art.64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Respinge sesizarea deputaților în Parlament Mihai Petrache, Dumitru Braghiș, Vladimir Cociorvă și Ion Guțu.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 3 martie 2003.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

La 7 februarie 2003 Curtea Constituțională a fost sesizată de un grup de deputați în Parlament care au solicitat exercitarea controlului constituționalității respingerii de către Parlament a proiectului Hotărîrii nr.2946 din 26.12.2002 "Cu privire la desfășurarea referendumului republican legislativ".

La 3 martie 2003 Curtea Constituțională a pronunțat decizia prin care a respins sesizarea pentru motivul că nu este de competența Curții Constituționale.

Examinînd în prealabil sesizarea și studiind materialele prezentate de subiecții sesizării, consider decizia Curții neîntemeiată pentru următoarele considerente:

1. La 29.07.2002 Comisia Electorală Centrală a adoptat Hotărîrea nr.1960 "Cu privire la inițierea referendumului republican legislativ privind modificarea Codului electoral". Prin hotărîrea menționată s-a constatat respectarea procedurii legale, prevăzute de art.142-157 din Codul electoral, de către grupul de inițiativă și voința constituțională a 213250 de cetățeni de a convoca referendumul republican legislativ.

Respectînd în continuare prevederile legale, grupul de inițiativă a prezentat materialele cu privire la inițierea referendumului în Parlament. Parlamentul, conform art.150 din Codul electoral, era obligat, în termen de 6 luni de la primirea propunerilor de inițiere a referendumului, să adopte una din următoarele hotărîri:

a) despre declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărîrii;

b) despre respingerea propunerii privind desfășurarea referendumului în cazul cînd aceasta este formulată de deputați;

c) despre soluționarea problemelor, preconizate a fi supuse

referendumului, fără efectuarea ulterioară a acestuia.

Norma menționată este imperativă, prescriind organului public, Parlamentul, o conduită obligatorie. Astfel, legislatorul, la momentul examinării respectivului proiect de hotărîre, era obligat să efectueze una din aceste trei acțiuni.

Parlamentul la 26.12.2002 nu a adoptat nici un act referitor la această inițiativă, creînd dificultăți pentru aprecierea acestui act (manifestat prin inacțiune) de către societate.

2. Analizînd obiectul sesizării prin prisma reglementărilor art.135 din Constituție și sub aspectul formei sale (ca inacțiune și act normativ inexistent), Curtea Constituțională n-a acceptat examinarea în fond a sesizării din punct de vedere formal.

Într-o analiză mai riguroasă, însă, luînd în considerare și aspectul său material, acest act, raportat la dispozițiile constituționale, face obiectul jurisdicției constituționale. Conform dispozițiilor art.68 alin.(1) din Constituție, în exercițiul mandatului, deputații sînt în serviciul poporului. Parlamentul în acest caz nu a adoptat o hotărîre, prin care fapt a creat un vid legislativ. În consecință, Parlamentul a admis un comportament care afectează voința unei părți considerabile a poporului și, ca urmare, a apărut un litigiu de contencios constituțional.

Conform dispozițiilor constituționale, atribuțiile Curții Constituționale sînt mult mai largi, decît cele prevăzute de art.135 din Constituție. O parte din aceste atribuții sînt prevăzute în art.134 din Constituție. Astfel, Curtea Constituțională este unica autoritate în Republica Moldova, care se poate pronunța asupra raporturilor de contencios constituțional.

În aceeași ordine de idei, conform aceluiași norme constituționale, nici un organ al administrației publice centrale nu este abilitat cu competența de a veghea asupra respectării Constituției și de a garanta supremația ei. Această atribuție, conform art.134 alin.(3) din Constituție, art.1 alin.(3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.2 alin.(2) din Codul jurisdicției constituționale, revine exclusiv Curții Constituționale. Garantînd supremația Constituției, Curtea Constituțională asigură respectarea relațiilor între majoritate și minoritate, între majoritatea și opoziția parlamentară, între stat și alte state, între stat și organismele internaționale.

Conform aceleiași norme constituționale, Curtea Constituțională de asemenea are funcția de a garanta responsabilitatea statului față de cetățean, ceea ce prezumă că are și funcția de a garanta responsabilitatea organelor administrației publice centrale față de cetățean, electorat și asociațiile acestora.

3. Conform doctrinei și principiilor unanim recunoscute, la adoptarea hotărîrilor sale Curtea Constituțională trebuie să fie consecventă, să-și mențină concluziile adoptate anterior. Menționăm că prin hotărîrea nr.15 de la 6 mai 1997 Curtea Constituțională și-a expus punctul de vedere în acest sens: "Stipulînd competențele Curții Constituționale, Constituția arată că acestea constau în garantarea supremației Constituției. Această sintagmă poate eventual însemna și sancționarea (la sesizare) a oricărui comportament neconstituțional din partea oricărei autorități publice în exercițiul atribuțiilor ei".

De menționat că Republica Moldova se află la etapa dezvoltării statalității sale, atît în plan economic, cît și politic. În aceste circumstanțe, Curții Constituționale îi este predestinat rolul de arbitru, care prin pîrghiile juridice influențează la aplanarea amiabilă a diferendelor politice, menținerea coerenței între membrii societății și, ca urmare, la aplanarea conflictelor, care în mod obiectiv apar

între majoritate și minoritate.

Avînd în vedere considerentele expuse și circumstanțele, conform cărora nici un organ al administrației publice nu se poate pronunța referitor la supremația Constituției, Curtea urma să examineze constituționalitatea acestui act, care după materie ține de contenciosul constituțional. Această posibilitate este prevăzută și de art.6 alin.(2) din Codul jurisdicției constituționale, conform căruia Curtea Constituțională își stabilește ea însăși limitele de competență.

4. Sub alt aspect, Curtea Constituțională trebuia să accepte spre examinare sesizarea și pornind de la natura juridică a inacțiunii admise de Parlament. Astfel, din comportamentul Parlamentului se poate conchide că acesta a admis o inacțiune contrar prescripției legii. Conform unui principiu general recunoscut, acțiunea prescrisă de lege, exprimată prin inacțiune, constituie și ea un act juridic. Fiind admis de un organ al administrației publice centrale, avînd un caracter coercitiv, general și obligatoriu, acest act juridic poate fi atribuit la categoria actelor normative. Astfel se impune concluzia că actul admis de Parlament, fiind un act juridic normativ, poate face obiectul examinării Curții Constituționale.

Astfel, Curtea Constituțională a examinat obiectul sesizării numai sub aspect formal, fără a lua în considerare partea materială a acestuia, din care cauză, în opinia mea, a ajuns la concluzia eronată de a nu admite sesizarea spre examinare.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

3 martie 2003

ADRESA CURȚII CONSTITUȚIONALE

La 7 februarie 2003 deputații în Parlament Mihai Petrache, Dumitru Braghiș, Vladimir Cociorvă și Ion Guțu au sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității respingerii de către Parlament a proiectului Hotărîrii Parlamentului nr.2946 din 26 decembrie 2002 "Cu privire la desfășurarea Referendumului republican legislativ".

Prin decizia Curții Constituționale din 3 martie 2003 sesizarea a fost respinsă pentru motivul necorespunderii prevederilor art.39 alin.(2) lit.c) din Codul jurisdicției constituționale.

În cadrul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a constatat unele lacune în legislația în vigoare la capitolul adoptarea hotărîrilor Parlamentului.

Procedura de adoptare a hotărîrilor Parlamentului este stipulată în art.74 din Constituție, art.75 din Regulamentul Parlamentului și art.11 din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 "Privind actele legislative", potrivit cărora hotărîrile se adoptă de către Parlament cu votul majorității deputaților prezenți.

Art.71 din Regulamentul Parlamentului prevede că proiectele de hotărîri se consideră respinse de către Parlament dacă la votare nu s-a obținut majoritatea respectivă de voturi arătată în art.75 alin.(2). Potrivit articolului menționat, proiectele de hotărîri respinse de către Parlament nu pot fi readuse, de regulă, în discuția acestuia în decursul aceleiași sesiuni.

Conform art.11 alin.(3) din Legea privind actele legislative, modificarea, completarea și abrogarea hotărîrilor Parlamentului se fac,

de regulă, prin hotărîre, conform procedurii stabilite în acest sens.

Însă nici Regulamentul Parlamentului, nici Legea privind actele legislative nu reglementează mecanismul juridic de respingere a proiectului actului normativ, ceea ce conduce la dificultăți în exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.79 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională atrage atenția Parlamentului asupra oportunității lichidării acestor lacune.

Parlamentul va informa în termen de 3 luni Curtea Constituțională asupra rezultatelor examinării prezentei adrese.

Victor PUȘCAȘ
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE